

Fra: [Borrebæk, Live Andersson](#)
Til: [## OED-Gjerdrumutvalget](#)
Emne: Innspill til Gjerdrum-utvalget fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Dato: 6. juli 2021 13:48:41
Vedlegg: [image001.png](#)

Hei,

Her følger innspill fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark til Gjerdrum-utvalget.

Hva opplever dere som svakheter i dagens system for håndtering av risiko for kvikkleireskred?

Vi opplever et gap mellom hva som er «lovlig» og hva som ut fra et samfunnssikkerhetsperspektiv er hensiktsmessig arealforvaltning og akseptabel risiko. Ikke alt som er lovlig er lurt, og risikoviljen – ofte økonomisk motivert – er åpenbart for stor i mange tilfeller.

Ofte ser vi at det er blitt gjort geotekniske undersøkelser og vurderinger, og satt dokumentasjonskrav og rekkefølgekrav, i tvilsomme områder. Forslagsstiller kan således, på bakgrunn av ROS-analysen og rapportene fra grunnundersøkelser, komme frem til at det kan implementeres tiltak for å redusere risiko og konsekvenser for liv og helse. Men selve plasseringen av utbyggingen er jo ikke risikofri eller hensiktsmessig med tanke på utfordrende grunnforhold og faren for kvikkleireskred.

Her kommer også balanseringen av ulike hensyn inn. Dette kan være tidligere utbygginger og behov for fornyelse og utvikling (der det kan være vanskelig å si «nei», når man først har godtatt en utvikling av området), ønsket om gevinstrealisering fra utbygger, attraktivitet for kommunen med tanke på tilflytting, og ikke minst de nasjonale føringene knyttet til fortetting, knutepunktutvikling, tilkobling til kollektivaksler og så videre.

For Vestfold og Telemark er det en utfordring at når en så stor andel av arealet ligger under marin grense og har høy befolkningstetthet, blir det vanskelig å unngå utbygging i slike områder. Selv om man gjennom en konkret faresonekartlegging kan utelukke noen av de mest åpenbare områdene, er det jo heller menneskelig aktivitet og terrengbearbeiding enn topografi som har utløst slike skred i senere tid. Et plankart er heller ikke uttømmende for risikomomenter, og det kan være andre momenter som er til stede uten at det fremgår i plankartet.

Det er jo kommunen som er ansvarlig planmyndighet og som, i dialog med ansvarlig myndighet for flom og skred, NVE, må vurdere hva som er akseptabel risiko. Samtidig utgjør samfunnssikkerhet en av de nasjonale interessene vi hos Statsforvalteren er satt til å ivareta, og vi skal arbeide for at kommunene ivaretar samfunnssikkerheten i planleggingen. Å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, kritisk infrastruktur og samfunnsviktige funksjoner, samt miljø- og vesentlige materielle verdier, er definert til å være av vesentlig betydning for samfunnssikkerheten. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark hadde en plansak i Skien (i et område med det betegnende navnet 'Raset'), der vi påpekte noe av denne tematikken og balanserte langs linja av sterkt faglig råd versus innsigelse. Der landet vi på et faglig råd om at det etter vårt syn, på generelt grunnlag var uheldig å tilrettelegge for boligbygging i, og i nærheten av, kartlagte fareområder. Vi påpekte at en realisering av områdereguleringsplanen slik den forelå, i praksis innebar at kommunen aksepterer at man må leve med en ikke-ubetydelig risiko, Ref. Meld. St. 15 (2011–2012) "Hvordan leve med farene". Vi oppfordret derfor kommunen til å

vurdere om det var andre områder som i større grad er egnet for denne typen av utbygging og fortetting. Men gode råd og «føre-var» fra Statsforvalteren taper dessverre fort i konkurransen med andre hensyn.

Har dere konkrete forslag til hvordan systemet kan forbedres?

Det må stilles svært strenge krav til kommune/utbyggere/salgsapparat om **opplysningsplikt** knyttet til all risiko i utbyggingsområdet og de forebyggende og skadebøtene tiltak man mener skal være dekkende. Krav til tegning av en **særskilt forsikring** fra utbyggers side knyttet til påvist risiko kan kanskje også være et grep.

Vi foreslår også enda mer tilgjengeliggjøring ut mot befolkningen av denne typen av kunnskap, både som en faktor for vurdering ved kjøp/leie/tilflytting, som grunnlag for å innhente kunnskap om riktig atferd ved hendelser og med tanke på økt bevissthet om eventuelle farer knyttet til å gjennomføre terrenginngrep mv.

Har dere konkrete erfaringer som andre kan lære av? Hvilke?

Kanskje ikke så mye en erfaring som en refleksjon: Den tiltroen innbyggerne har til at myndighetene og «samfunnsmaskineriet» for øvrig har sterkt fokus på den enkeltes trygghet og ikke vil tillate/iverksette tiltak i områder med et farepotensiale - bør forplikte i forhold til nettopp dette, selv om det kan være en omdømmepris å betale.

Fra Grenland, med sin industri med storulykkepotensiale, har vi sett og dokumentert at befolkningen i liten grad forholder seg til risikopotensialet, selv når det gjelder så lite krevende og forpliktende tiltak som å ha en plakat i huset om atferd ved hendelser. Da er det desto mer utfordrende og desto mer viktig at ansvarlige aktører følger opp med formidling og tilgjengeliggjøring av den type basiskunnskap som kan være livreddende ved hendelser.

Med vennlig hilsen

Live Andersson Borrebæk
rådgiver

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Telefon: 33 37 23 19

E-post: liabo@statsforvalteren.no

Web: www.statsforvalteren.no/vt